ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ *AKSOY* ПРОТИВ СРБИЈЕ

(*Представка број 4320/15*)

ПРЕСУДА

Члан 1. Протокола број 1 • Контрола коришћења имовине • Новчана казна и одузимање целокупног износа непријављене готовине пренете преко државне границе, који премашује законом прописани праг • Пропуст домаћих судова да оцене неопходност одузимања • Наметање прекомерног индивидуалног терета подносиоцу представке

Припремио Секретаријат. Не обавезује Суд.

СТРАЗБУР
20. октобар 2026. године

Ова пресуда ће постати правноснажна у околностима из члана 44. став 2. Конвенције. Може бити предмет редакцијских измена.

У предмету Aksoy против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Већа у саставу:

Ioannis Ktistakis, председник,

Peeter Roosma,

Darian Pavli,

Úna Ní Raifeartaigh,

Mateja Đurović,

Canòlic Mingorance Cairat,

Vasilka Sancin, судије,

и Olga Chernishova, заменица секретара Одељења,

Имајући у виду:

представку (број 4320/15) против Републике Србије, коју је држављанин Турске господин *Mehmet Alı Aksoy* (у даљем тексту: подносилац) поднео Суду 26. децембра 2014. године у складу са чланом 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Конвенција);

одлуку да се Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада) обавести о представци;

одлуку да се Влада Републике Турске позове да обавести Суд да ли жели да искористи своје право да се умеша у поступак (члан 36. став 1. Конвенције), као и њену одлуку да не искористи наведено право;

запажања странака;

Након већања на затвореној седници 29. септембра 2026. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

УВОД

1. Предметни случај се односи на одузимање готовине у износу већем од 10.000 евра (EUR) коју је подносилац носио са собом приликом транзита кроз Србију, чиме је прекршио прописе који се односе на физички пренос готовине преко границе Србије. Подносилац се, на основу члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију, притуживао да је одузимање готовине, поред изрицања новчане казне, представљало незаконито и несразмерно мешање у његово право на мирно уживање имовине.

ЧИЊЕНИЦЕ

2. Подносилац је рођен 1966. године и живи у Штадеу (Немачка). Подносиоца је заступао господин С. Мутић, адвокат из Београда.

3. Владу Републике Србије су заступале њихове заступнице, госпођа В. Родић и потом госпођа Н. Плавшић.

4. Чињенице у вези са предметом могу се резимирати на следећи начин.

5. Царински службеници Тужене државе су се обратили подносиоцу и његовом сапутнику 2. децембра 2012. године приликом изласка из Републике Србије на граничном прелазу Градина са Бугарском, током путовања из Немачке у Турску. На питање да ли имају нешто да пријаве, подносилац је изјавио да носи новац. Одведен је у царинску испоставу, где је из јакне извадио 61.000 евра у готовини. Царински органи дозволили су подносиоцу да задржи износ готовине који се, у складу са законом, могао пренети преко границе без пријављивања, односно 10.000 евра, док су преостали износ привремено запленили. Истог дана, против подносиоца покренули су и прекршајни поступак због непоштовања обавеза које се односе на физички пренос готовине преко границе Србије, што је, према законодавству којим се уређују девизне трансакције, било дефинисано као девизни прекршај. Царински органи су тврдили да је подносилац учинио прекршај тиме што није пријавио готовину пре уласка у царинско подручје Републике Србије, као ни пре приступања царинској контроли приликом изласка из земље.

6. Током рочишта одржаног истог дана, подносилац је, у присуству преводиоца и без правног заступника, обавестио судију за прекршаје да је предметни новац припадао привредном друштву са седиштем у Хамбургу, које му је поверило новац ради куповине одређених машина у Турској у име тог друштва. Додатно је појаснио да код себе није имао потврду о пореклу готовине, нити је прибавио улазну декларацију за износ готовине који прелази дозвољени праг, коју је требало да добије на граници и да је царински органи овере приликом уласка у Србију. На крају је изразио жаљење што се није упознао са својим законским обавезама.

7. Након што је предмет 14. децембра 2012. године враћен на поновно одлучивање због различитих процесних и материјално-правних питања, Прекршајни суд у Пироту (Одељење у Димитровграду) је 24. децембра 2012. године утврдио да је подносилац одговоран јер приликом уласка на територију Србије није пријавио готовину на граници и није прибавио писмену декларацију за износ готовине који прелази дозвољени праг, коју је, у складу са важећим законодавством, требало да предочи царинским службеницима приликом изласка из земље, при чему је прекршај учињен из нехата. Суд је појаснио да је радња извршења предметног прекршаја била утврђена на основу чињенице да подносилац није пријавио износ готовине који је носио царинским органима ни на месту уласка у земљу ни на месту изласка из земље. Било је ирелевантно да ли је подносилац сакрио готовину или ју је пријавио надлежним органима. Ова друга околност могла је бити узета у обзир искључиво као олакшавајућа околност од значаја за одмеравање санкције.

8. Сходно томе, суд је подносиоцу изрекао новчану казну у износу од 50.000 динара (RSD – приближно 460 евра у релевантном периоду), што је био износ између најниже и највише прописане новчане казне од 5.000 и 150.000 динара, и наложио му да плати трошкове поступка у износу од 1.000 динара (приближно девет евра у то време). Приликом одмеравања новчане казне, суд је узео у обзир, с једне стране, износ непријављеног новца, а с друге стране, неколико олакшавајућих околности, и то: (*i*) чињеницу да је подносилац пријавио готовину одговарајући

на питања царинских службеника; (*ii*) одсуство намере подносиоца, будући да готовина није била сакривена; (*iii*) његово непознавање обавезе пријављивања готовине; (*iv*) његово искрено држање током поступка и његове личне материјалне прилике; и (*v*) чињеницу да раније није био евидентиран као учинилац прекршаја. Нису утврђене отежавајуће околности. У случају да подносилац није платио новчану казну у остављеном року, она би била замењена казном затвора у минималном трајању од 50 дана. Подносилац је платио новчану казну.

9. Суд је даље изрекао заштитну меру одузимања предмета прекршаја – конкретно, износа од 51.000 евра, који је представљао целокупан износ готовог новца преко 10.000 евра. Суд се позвао на члан 64. став 1. Закона о девизном пословању и на чињеницу да подносилац није благовремено поднео ниједан доказ на основу којег би се могли утврдити разлози за примену члана 64. став 2. којим се омогућава делимично одузимање новца.

10. По жалби, подносилац, кога је заступао адвокат из Србије по сопственом избору, навео је да је одузимање целокупног износа заплењеног готовог новца било несразмерно, имајући у виду посебне околности предметног случаја. У погледу порекла предметног новца, подносилац је тврдио да је тај новац припадао привредном друштву са седиштем у Хамбургу (*Abatek GmbH*), чији је власник био његов син. Позвао се на потврду банке из Хамбурга којом се потврђује да је предметно привредно друштво подигло износ од 68.191,86 евра, што је, према његовим наводима, потврђивало да је привредно друштво власник готовог новца и да је његово порекло законито, чиме се оправдавало делимично одузимање заплењеног готовог новца.

11. Одлуком од 5. марта 2013. године, Виши прекршајни суд у Београду (Одељење у Нишу) потврдио је првостепену одлуку у целини, утврдивши да је пропуст подносиоца да пријави значајан износ готовог новца који је носио приликом уласка у Србију и изласка из ње оправдавао одузимање целокупног износа. Поред тога, подносилац је био дужан да приликом преласка државне границе Србије код себе има потврду којом се доказује законито порекло новца који му је био поверен. Суд је, такође, одбацио аргумент да је новац припадао привредном друштву, с обзиром на то да је потврда банке била достављена суду неблаговремено и да је подносилац није превео на српски језик, како је прописано законом. У сваком случају, према оцени суда, ти документи не би представљали довољан доказ за утврђивање, нити би омогућили даљу проверу, да је готов новац пронађен код подносиоца био исти новац као онај који је подигнут са рачуна, нити би њима било утврђено његово законито порекло или одредиште. Суд је истакао да није јасно због чега је привредно друштво одлучило да своје међународне трансакције плаћа тако што се готов новац физички преноси, уместо да користи уобичајене безготовинске начине плаћања и одговарајуће банкарске услуге. У сваком случају, подносилац је починио прекршај, што је оправдавало одузимање целокупног заплењеног готовог новца, без обзира на то коме је тај новац припадао и да ли је био сакривен или не.

12. Подносилац је 15. априла 2014. године поднео уставну жалбу, тврдећи да је повређено право на мирно уживање имовине, зајемчено чланом 58. Устава. Подносилац се притуживао да одузимање целокупног износа новца који је прелазио законом прописани праг није било неопходно нити сразмерно, имајући у виду (*i*) законито порекло новца; (*ii*) чињеницу да је само био у транзиту кроз Србију и да држави није причињена никаква штета; (*iii*) чињеницу да раније није био осуђиван ни за једно кривично дело нити кажњаван за било који прекршај; и (*iv*) чињеницу да би плаћена новчана казна имала довољно одвраћајуће дејство за заштиту јавног интереса.

13. У прилог својим наводима о власништву над готовим новцем и његовом законитом пореклу, поднео је следеће документе: (*i*) писану потврду коју је привредно друштво издало 30. новембра 2012. године, којом се потврђује да је одузети износ припадао том привредном друштву и да му је предат у готовом новцу како би у име привредног друштва закупио пословни простор и купио машине у Турској; и (*ii*) изводе са банковног рачуна од 15. октобра и 22. новембра 2012. године, које је издала немачка банка, а којима се потврђује да су са рачуна привредног друштва подигнути износи од 26.000 евра 1. октобра, 35.000 евра 21. новембра и 25.500 евра 23. новембра 2012. године, као и да је 23. новембра 2012. године уплаћен депозит у износу од 500 евра извесном лицу *Y.H.* у вези са различитим куповинама у Турској.

14. Уставни суд је 23. септембра 2014. године одбацио уставну жалбу подносиоца као очигледно неосновану (Уж-2931/2013). У веома кратком образложењу, суд је утврдио да се, имајући у виду обавезни карактер санкције одузимања непријављеног готовог новца и разлоге наведене у погледу тога зашто делимично одузимање није било оправдано, наводи подносиоца не могу довести у везу са правом на мирно уживање имовине, зајемченим чланом 58. Устава.

РЕЛЕВАНТНИ ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР И ПРАКСА

15. Релевантно домаће и међународно право и пракса свеобухватно су изложени у предметима *Aksüngür и др. против Србије* (број 69080/13 и 4 др., ст. 24–71, од 24. јуна 2025. године) и *Пренча против Србије* (број 48725/12, ст. 25–43, од 7. октобра 2025. године).

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА БРоj 1 УЗ КОНВЕНЦИЈУ

16. Подносилац се притуживао да је потпуно одузимање законито стеченог готовог новца, услед тога што га није пријавио српским царинским органима приликом транзита кроз Србију, представљало несразмерну и неоправдану меру, чиме је повређен члан 1. Протокола број 1 уз Конвенцију, који гласи:

„Свако физичко или правно лице има право на мирно уживање свог власништва. Нико не може бити лишен свог власништва, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не ометају право државе да примењује такве законе за које процени да су неопходни ради контроле употребе имовине, у складу са општим интересом, односно за обезбеђивање исплате пореза или других доприноса или казни."

A. Допуштеност

17. Влада није истакла ниједан приговор у погледу допуштености притужбе подносиоца.

18. Међутим, чињеница да се подносилац притуживао на одузимање готовог новца који је, према његовом сопственом признању, припадао привредном друштву његовог сина, налаже Суду да се, по службеној дужности, позабави питањем његовог статуса жртве, као питањем које се тиче надлежности самог Суда, без обзира на то што Влада није истакла никакав приговор по овом основу (видети, на пример, *Sejdić и Finci против Босне и Херцеговине* [ВВ], бр. 27996/06 и 34836/06, став 27, ЕСЉП 2009; *Satakunnan Markkinapörssi Oy и Satamedia Oy против Финск*е [ВВ], број 931/13, ст. 89. и 93, од 27. јуна 2017. године; *Јаковљевић против Србије* (одл.), број 5158/12, став 29, од 13. октобра 2020. године; и *Yaylalı против Србије*, број 15887/15, став 28, од 17. септембра 2024. године).

19. Суд понавља да, како би могао да се позове на члан 34. Конвенције, подносилац представке мора да испуни два услова: мора припадати једној од категорија подносилаца представки наведених у том члану и мора бити у стању да поткрепи тврдњу да је жртва повреде Конвенције (видети *Vallianatos и други против Грчке* [ВВ], бр. 29381/09 и 32684/09, став 47, ЕСЉП 2013 (изводи)). Међутим, мора постојати довољно непосредна веза између подносиоца представке и штете за коју он или она сматра да је претрпео/ла услед наводне повреде (видети *Gorraiz Lizarraga и др. против Шпаније*, број 62543/00, став 35, ЕСЉП 2004-III). Суд појам „жртве" тумачи аутономно и независно од домаћих појмова, као што су они који се односе на постојање правног интереса или способности за предузимање правних радњи, иако треба да узме у обзир чињеницу да је подносилац представке био странка у домаћем поступку. Свако претерано формалистичко, механичко и нефлексибилно тумачење тог аутономног појма учинило би заштиту права зајемчених Конвенцијом неефикасном и привидном (видети, уопштено, *Verein Klimaseniorinnen Schweiz и др. против Швајцарске* [ВВ], број 53600/20, ст. 460–466, од 9. априла 2024. године, са даљим упућивањима, и *Micallef против Малте* [ВВ], број 17056/06, став 45, ЕСЉП 2009).

20. Поред тога, подносилац представке може да тврди да је дошло до повреде члана 1. Протокола број 1 само у мери у којој су се оспорене одлуке односиле на његову „имовину" у смислу ове одредбе (видети, у погледу сагласности *ratione materiae*, *Von Maltzan и др. против Немачке* (одл.) [ВВ], број 71916/01 и два др. став 74(ц), ЕСЉП 2005-V). Мора се претпоставити да лице које поседује неку ствар има право својине на њој све док се не пружи доказ о супротном (видети *Imeri против Хрватске*, број 77668/14, став 53, од 24. јуна 2021. године, са даљим упућивањима; и *Aksüngür и др. против Србије*, број 69080/13 и 4 др., став 92, од 24. јуна 2025. године). Сходно томе, иако Суд није везан закључцима до којих су дошли домаћи органи, он ипак узима ту чињеницу у обзир приликом утврђивања да ли је лице било непосредно погођено одузимањем предмета у ситуацијама у којима је поседовање спорно (видети, на пример, предмет *Yaylalı*, ст. 30–33, горе цитиран).

21. У више претходних предмета, Суд је прогласио притужбе у вези са имовином недопуштеним због непостојања статуса жртве, када подносиоци представки нису тврдили нити пружили доказе да је одузета имовина припадала њима (видети, на пример, у погледу примене релевантних начела на одузимање готовог новца који је припадао привредном друштву или члановима породице, *Елисев и Руски Елитни клуб против Србије* (одл.), број 8144/07, ст. 32–36, од 10. јула 2018. године, и *Dagostin против Хрватске* (одл.) [Одбор], број 67644/12, ст. 23–26, од 23. маја 2017. године). У другим предметима Суд је признао подносиоцима представки својство жртве, узимајући у обзир посебне околности случаја (видети *Yaylalı*, ст. 28–33, и *Imeri*, став 53, оба предмета горе цитирана). Поред тога, мера одузимања или заплене може да утиче не само на власника заплењене или одузете имовине већ, у одређеним околностима, и на лице на које је та мера усмерена (видети, на пример,

предмет *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi против Ирске* [ВВ], број 45036/98, став 137, ЕСЉП 2005-VI).

22. Имајући у виду околности предметног случаја, Суд примећује да је подносилац од самог почетка царинске контроле и привременог одузимања готовог новца доследно тврдио да је тај новац припадао привредном друштву његовог сина, а не њему лично. У погледу наводне намене новца, подносилац је навео да је преносио новац кроз Србију на путу из Немачке у Турску, где је намеравао да закупи одређени пословни простор за рачун тог привредног друштва и у његово име (видети горе наведени став 6). У прилог тим наводима пред другостепеним судом и Уставним судом, подносилац је, између осталог, приложио документе којима се потврђује да је привредно друштво подигло готов новац, изјаву коју је издало то привредно друштво, а којом се потврђује да су му средства била поверена, као и доказе који се односе на депозит који је наводно уплаћен у вези са планираним трансакцијама у Турској (видети горе наведене ст. 10 и 13).

23. Међутим, домаћи судови су сматрали да ти документи не могу да утврде довољно непосредну везу између подизања готовог новца на које се подносилац позивао и конкретних новчаница заплењених на граници. Стога су одбили да их прихвате као доказ о пореклу одузетих средстава и наставили да третирају новац као имовину подносиоца (видети став 11 изнад). Уставни суд се није бавио тим питањем, закључивши да оно не спада у област заштите која се пружа чланом 58. Устава (видети став 14 горе; упоредити са предметом *Yaylalı*, горе цитиран, став 31). Поред тога, Влада пред Судом није оспорила налаз домаћих судова да је готов новац представљао „имовину" подносиоца (упоредити са предметом *Imeri*, горе цитиран, ст. 50–51).

24. Суд признаје да су у разматрању предметног случаја постојале одређене тешкоће услед донекле противречних информација које су доставиле странке и анализе коју су спровели домаћи органи. Међутим, имајући у виду своју супсидијарну улогу и ограничена овлашћења да преиспитује чињенице које су утврдили домаћи органи (видети *Savran против Данске* [ВВ], број 57467/15, став 189, од 7. децембра 2021. године, и тамо наведене одлуке), Суд не може да занемари чињеницу да је подносилац поседовао готов новац, да су га домаћи органи током целог поступка третирали као лице коме је тај новац припадао и да је мера одузимања била изречена управо њему. Те околности саме по себи довољне су да се утврди да је мера одузимања лично и непосредно погодила подносиоца.

25. У сваком случају, чак и ако се прихвате наводи подносиоца да је готов новац припадао привредном друштву његовог сина, Суд не сматра да је питање правног власништва одлучујуће за оцену његовог статуса жртве. Чињеница да подносилац није тврдио да је готов новац припадао њему, већ да се његова улога сводила на физички пренос тог новца, не би требало сама по себи да га спречи да тврди да је лично и непосредно био погођен мешањем у то право на имовину. Одлучујуће питање јесте да ли постоји довољно непосредна веза између подносиоца и наводне штете коју је претрпео услед мешања у то право. Суд сматра да је таква веза у предметном случају очигледно постојала, из следећих разлога.

26. Прво, према Закону о девизном пословању, готов новац који није пријављен, а преноси се супротно релевантним прописима, одузима се од учиниоца као предмет конкретног прекршаја, без обзира на то да ли је порекло готовог новца законито и да ли је учинилац његов власник. Конкретно, без обзира на почетно привремено одузимање готовог новца и испитивање његовог порекла, до одузимања имовине није дошло због њеног незаконитог порекла (било као средства извршења кривичног дела или имовинске користи прибављене кривичним делом (видети, на пример, предмет *Phillips против Уједињеног Краљевства*, број 41087/98, став 52, ЕСЉП 2001-VII), било због њене намераване употребе у незаконитим активностима или активностима организованог криминала (видети предмет *Butler против Уједињеног Краљевства* (одл.), број 41661/98, ЕСЉП 2002-VI, и *Улемек против Србије* (одл.), број 41680/13, став 65, од 2. фебруара 2021. године)). Одузимање и коначан пренос заплењеног готовог новца у буџет државе у предметном случају уследили су након одлуке органа донете искључиво против подносиоца, као јединог лица на које су се оспорене мере примењивале и једине странке у прекршајном поступку. Поред тога, одузимање је било непосредна последица сопственог (не)поступања подносиоца, које се, за потребе прекршаја за који је био оглашен одговорним, није састојало у незаконитом преносу незаконито стеченог новца или имовине, већ у непоштовању обавезе пријављивања готовог новца царинским органима и прибављања одговарајуће потврде од тих органа. Сходно томе, подносилац био је једини адресат мера, без обзира на чињеницу да су оне могле неповољно утицати на наводног власника имовине (привредно друштво његовог сина), који, међутим, није био странка у поступку нити је на било који начин могао да учествује у њему (упоредити са предметом *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi*, горе цитираним, став 137, иако у другачијем контексту, у којем је Суд утврдио да је, с обзиром на то да је предузеће подносилац представке било адресат мере одузимања изнајмљеног ваздухоплова, спроведене након одлуке ирских органа о његовом одузимању, представка била сагласна *ratione loci*, r*atione personae* и *ratione materiae* са одредбама Конвенције и њених протокола, иако подносилац представке није био власник ваздухоплова, већ само његов закупац).

27. Поред тога, Уставни суд је сматрао да је мера одузимања била обавезна и законита (видети горе наведени став 14; видети такође, у погледу сличног приступа, предмет *Aksüngür и др.*, горе цитиран, став 46). Штавише, Влада није ни наговестила, а камоли доказала, да су подносилац и/или његов син и његово привредно друштво могли да искористе било које правно средство, укључујући засебну уставну жалбу, нити да би имали изгледе за успех у коришћењу таквог средства ради оспоравања, у сопственом својству, одузимања готовог новца у поступку који се разматра у предметном случају (видети предмет *Yaylalı*, горе цитиран, став 33; упоредити и разликовати од предмета *Çobantur Turizm Ticaret ve Nakliyat Ltd. Şti. против Србије* [Одбор], број 32398/19, од 24. јуна 2025. године, у којем је Суд утврдио да предузеће подносилац представке, иако је било савестан власник возила, учествовало у својству оштећеног трећег лица у кривичном поступку против возача и није имало никакве везе са кривичним делом трговине људима за чије је извршење возило било коришћено, није имало делотворну нити реалну могућност да оспори меру одузимања и обезбеди повраћај свог возила, будући да су домаћи органи одузимање третирали као аутоматску и обавезну последицу кривичног дела, без обзира на савесност предузећа или степен његове кривице). Сходно томе, Суд сматра да би, у посебним околностима предметног случаја, било претерано формалистички ускратити подносиоцу својство жртве и утврдити да он није имао јасан и легитиман интерес да оспори меру која је била непосредно упућена њему, која му је изречена као последица његовог сопственог (не)поступања и која је могла неповољно утицати на његову финансијску ситуацију или његову одговорност према трећим лицима.

28. Имајући у виду све претходно наведено, Суд закључује да се подносилац може сматрати „жртвом", у смислу члана 34. Конвенције, одузимања износа од 51.000 евра, који у предметном случају представља његову „имовину".

29. Најзад, Суд примећује да ова представка није ни очигледно неоснована нити неприхватљива ни по једном другом основу наведеном у члану 35. Конвенције. Стога се она мора прогласити допуштеном.

Б. Основаност

1. Запажања странака

30. Подносилац је поновио своју притужбу и аргументе изнете у домаћем поступку (видети ст. 6, 10, 12 и 13 горе).

31. Влада је признала да је дошло до мешања у права подносиоца заједмчена чланом 1. Протокола број 1 уз Конвенцију када су домаћи органи одузели спорену готовину, иако њено законито порекло није било утврђено. Међутим, Влада је навела да је мешање било законито, да је тежило легитимном циљу и да је било сразмерно.

32. Влада је даље навела да је подносилац у прекршајном поступку оглашен одговорним због намерног пропуштања да пријави велику суму новца, која је била неколико пута већа од износа од 10.000 евра који се могао слободно изнети из земље. Он није доказао законито порекло новца нити његову намену.

33. Поред тога, мера одузимања, уз новчану казну, била је изречена као обавезна санкција, која није била предмет дискреционе оцене судова. Међутим, приликом изрицања санкција узети су у обзир природа прекршаја и горе наведене околности предмета. Нису постојале олакшавајуће околности које би оправдале одузимање само дела износа (на основу члана 64. став 2. Закона о девизном пословању). Сходно томе, подносиоцу није наметнут прекомеран терет.

34. Најзад, Уставни суд је одбацио уставну жалбу подносиоца, закључивши да се не може утврдити веза између његових навода и права заједмченог чланом 58. Устава, с обзиром на то да подносилац није доказао законито порекло готовог новца који је преносио (видети став 14 изнад).

2. Оцена Суда

35. Суд примећује да су домаћи судови утврдили да подносилац није испунио захтеве у погледу пријављивања и/или потврђивања у односу на готов новац који је преносио преко границе приликом транзита кроз Србију (видети ст. 5, 9 и 11 изнад). Сврха почетног привременог одузимања готовог новца била је да се домаћим органима омогући да испитају његово порекло и намену како би утврдили, између осталог, да ли је подносилац починио прекршај или теже кривично дело, као што су кријумчарење, прање новца, утаја пореза или трговина дрогом. Након спроведеног домаћег поступка, подносилац је оглашен одговорним само за прекршај, због тога што није испунио захтеве у погледу пријављивања и потврђивања. Прекршајни судови су одлучили да је, поред новчане казне, било неопходно одузети целокупан износ који је подносилац пренео преко границе, а да га није пријавио. Уставни суд није утврдио постојање везе са заштитом права на мирно уживање имовине (видети горе наведени став 14).

36. Суд понавља да, како би мешање било сразмерно, оно мора одговарати тежини повреде, а санкција тежини дела чијем кажњавању је намењена – што је у конкретном случају непријављивање готовог новца царинским органима – а не тежини било које претпостављене повреде која у предметном случају заправо није утврђена нити је чак истакнута као навод, као што су прање новца или избегавање плаћања царинских дажбина (видети *Ismayilov против Русије*, број 30352/03, став 38, од 6. новембра 2008. године; *Grifhorst против Француске*, број 28336/02, став 102, од 26. фебруара 2009. године; и *Бољевић против Хрватске*, број 43492/11, став 44, од 31. јануара 2017. године).

37. Суд је већ утврдио повреде члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију у предметима који су покретали питања слична онима која се постављају у предметном случају (видети, на пример, *Габрић против Хрватске*, број 9702/04, од 5. фебруара 2009. године; *Gyrlyan против Русије*, број 35943/15, од 9. октобра 2018. године; *Sadocha против Украјине*, број 77508/11, од 11. јула 2019. године; *Imeri*, горе цитиран; и *Yaremiychuk и др. против Украјине*, број 2720/13 и 6 др., од 9. децембра 2021. године; видети такође, у контексту Србије, предмете *Aksüngür и др.* и *Yaylalı*, оба горе цитирана, као и *Пренча против Србије*, број 48725/12, од 7. октобра 2025. године). Конкретно, Суд је у предмету *Aksüngür и др.,* на основу свеобухватног образложења, утврдио да широк и непрецизан законодавни оквир, у комбинацији са уским обимом контроле коју су спровели домаћи судови, није могао да обезбеди неопходну правичну равнотежу између захтева општег интереса и заштите права подносилаца представки на мирно уживање имовине, у складу са чланом 1. Протокола број 1 уз Конвенцију. Приликом спровођења ове контроле, српски судови нису се упустили у суштинску анализу тога које су санкције биле неопходне у сваком појединачном случају, имајући у виду да ли су подносиоци представки поступали са намером да учине предметни прекршај, порекло новца и друге релевантне чиниоце, нити су разјаснили правила о доказивању која су се примењивала (*ibid.*, ст. 82–104).

38. У предметном случају, домаћи суд је изричито утврдио да је (*i*) подносилац поступао из нехата; (*ii*) да није прикривао готов новац; (*iii*) да раније није био осуђиван за прекршаје; и (*iv*) да није било отежавајућих околности. Упркос томе, наложио је одузимање целокупног износа новца који је прелазио законом прописани праг, уз изрицање новчане казне, а да притом није спровео оцену на основу које би се могло утврдити зашто је одузимање целокупног износа било неопходно у конкретним околностима.

39. Након разматрања целокупног материјала који му је достављен, Суд сматра да Влада није изнела ниједну чињеницу нити аргумент који би га могли убедити да у предметном случају донесе другачији закључак од оног да је одузимање целокупног износа готовог новца, у горе наведеним околностима, наметнуло појединцу и прекомеран терет, имајући у виду да је подносилац лице на које је одузимање непосредно утицало. Овај закључак не прејудицира евентуалне даље домаће поступке који се односе на власништво над одузетом имовином.

40. Сходно томе, Суд утврђује да је у предметном случају дошло до повреде члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију.

II. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

41. Члан 41. Конвенције гласи:

„Када Суд утврди кршење Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној страни.”

А. Штета

42. Подносилац је захтевао укупан износ од 51.000 евра (EUR) на име материјалне штете, што представља износ који му је одузет.

43. Влада је оспорила наведено потраживање.

44. Имајући у виду свој горе наведени закључак, Суд не може да нагађа да ли би одузимање само дела предметног износа било оправдано и, уколико би било, у ком износу. Суд по овом основу досуђује подносиоцу износ од 51.000 евра, који одговара износу новца који је имао у поседу у тренутку када му је одузет, чиме је дошло до повреде члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију, увећан за све порезе који би могли бити наплаћени (видети горе наведене предмете *Aksüngür и други*, став 128; *Yaremiychuk и др.*, став 46; *Габрић*, став 48; и *Gyrlyan*, став 36).

Б. Трошкови и издаци

45. Подносилац је такође захтевао износ од 2.000 евра на име трошкова и издатака насталих пред домаћим судовима и пред Судом, који је већ био исплаћен његовом заступнику на основу споразума који је приложио уз свој захтев.

46. Влада је оспорила наведено потраживање.

47. Према пракси Суда, подносилац има право на повраћај трошкова и издатака само у оној мери у којој је доказано да су стварно и нужно настали и да су разумни у погледу количине. У предметном случају, имајући у виду документацију којом располаже и горе наведене критеријуме, Суд сматра разумним да подносиоцу представке досуди износ од 2.000 евра на име трошкова и издатака насталих у домаћем поступку и пред Судом.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. Проглашава представку прихватљивом;

2. Сматра да је дошло до повреде члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију;

3. Сматра

(а) да Тужена треба да плати подносиоцу, у року од три месеца од дана када пресуда постане правноснажна у складу са чланом 44. став 2. Конвенције, следеће износе:

(i) 51.000 евра (педесет једну хиљаду евра), као и сваки порез који се може обрачунати, на име материјалне штете;

(ii) 2.000 евра (две хиљаде евра), као било који порез који се може наплатити у вези са насталим трошковима и издацима;

(б) да од истека наведених три месеца до измирења, камата на горе наведене износе мора бити платива по стопи која је једнака граничној активној каматној стопи Европске централне банке током периода неиспуњавања обавеза, плус три процентна поена;

Састављено на енглеском језику и прослеђено у писаном облику 20. октобра 2026. године, у складу с Правилом 77. ст. 2. и 3. Пословника о раду Суда.

Olga Chernishova	*Ioannis Ktistakis*
Заменица Секретара	Председник